

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljati velja 1 gld. 30 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnistvo in ekspedicija v "Katoliški Tiskarni", Vodnikove ulice št. 2.

Oznaniila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I. 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 239.

V Ljubljani, v sredo 19. oktobra 1892.

Letnik XX.

Vi vstajate in nas ni strah!

Svojim bralcem smo vedno točno in doslovno poročali, karkoli je „Slov. Narod“ s svojim izbornim radikalnim vohom zasledil okrožnice, katere naj so iz knezoškofijske palače, kakor se samo ob sebi umeje, po volji in ukazu našega kneza in škofa, romale mej kranjsko duhovščino, nabirat zaupnic zanj in protestov proti imenovanemu listu. Ker je včerajšnji „Narod“ št. 238 v uvodnem članku „v pojasnilo“ zopet z nekakim novim, žalibog „brezdimnim“ in brezpoknim smodnikom streljal v svojo staro tarčo, zato si ne moremo kaj, da ne bi tudi tega napredka prijavili svojim čitateljem v veselo zabavo.

Začetek članka je nekam skvečena zgodovina vse „okrožnicologije“. Preko duhovite iznajdbe, da je „danes izključna last“ „Slovenca“, „poulični ton in ostudni sofizem“, jadra članek po raznovrstno razburkanem valovju radikalnega morja v pristanišče — jedne najdene „okrožnice“ (!), ki naj dokazuje „moralno negotovost“ „Slovenca“ gospode“. Tako-le nas suče „Narod“: „O priliki — skupnega pastirskega lista razposlala se je vsem dekanom po deželi nastopna okrožnica: P. T. Adnexae litterae Dominationi Tusae P. R. proponuntur, cum dev. petitione, ut, si placuerit, subscriptione Ven. Cleri — tu je zapisano ime fare — munitae quantocius remittantur: Capitulum Cathedralis Labacensis.“

„Narod“ pristavlja temu: „Tej okrožnici priložena je bila tiskana udanostna izjava g. knezu in škofu, ki začenja z besedami: Britko užaljena je spoštljivo podpisana duhovščina zadnje dni opazovala nesrečno pot, na katero je zabredlo neko časopisje v mili naši domovini.“ Jako radikalno se sklicuje „Narod“ na pristnost zapisane okrožnice in

potem pravi: „Toliko je pa tudi gotovo, da je stolni kapitelj škofu podrejen urad (!), naj bo potem nastanjen v škofovski palači ali ne. V najtesnejši dotiki z ordinarijatsko pisarno mora biti vedno že po zakonu.“ (Čujte!) Vseh drugih zanimivosti v članku, kakor n. pr. o „maloolikanih fanatikih“ ali o „preobračanju kozolcev“ ne ponatiskujemo, ker takova izbruhanja in taki dokazi od „Narodove“ strani že niso več — zanimivi.

Sedaj pa hočemo prav v šolskem tonu, prikladnim za otroke, seveda, če so dobre volje, izpregovoriti še mi „v pojasnilo“ gledé „predstojčega eklatantnega dokaza“, po katerem „naj občinstvo samo sodi, kje se je grdo in advokatsko zavito“ lagalo — v „Katoliški“ ali v „Narodni tiskarni“.

1. Koliko okrožnic „iz knezoškofijske palače“ je navel „Narod“ od 22. septembra do danes?

Pod naslovom „Und alles ist Dressur“ je omenjal „Narod“ dve okrožnici v svoji 216. številki z dne 22. septembra. In dne 24. septembra je pod naslovom „Dva škofovska cirkulara“ pisal o novih, katerih prva se je izdala tedaj, ko je potem izšel skupni pastirski list, in druga ob cesarjevičevi smrti. — Tedaj štiri okrožnice!

2. Kakšnega smisla so bile te okrožnice po „Narodu“?

O prvih dveh z dne 22. septembra piše „Nar.“ tako-le: „Und alles ist Dressur. Iz knezoškofje palače došla sta nedavno vsem župnijskim uradom dva cirkulara. Prvi zahteva, da izreče vsa nižja duhovščina svoje popolno zaupanje prevzvišenemu knezoškofu na njegovem znanem govoru, oziroma propovedi na katoliškem shodu; druga okrožnica pa

zahteva, da se „Slov. Narodu“ in nekemu nemškemu stanovskemu glasilu izreče nezaupnica in indignacija zaradi pisave o katoliškem shodu, „Slovenca“ pa priznaje. Seveda se mora podpisati na teh zaupnicah, oziroma nezaupnicah, vsak duhovnik, od dekana do najmlajšega kapelana, če ne — quos ego! Živela najnovejša fabrika javnega mnenja.“ — Iz tega se povzema strogo logičko:

a) Ljubljanski knezoškof „dresira“ svoje duhovstvo in tako „fabricira“ javno mnenje;

b) dresira je s tem, da mu ukazuje zaupnico sebi in priznanje „Slovenca“, nezaupnico pa „Narodu“ in še nekemu nemškemu listu;

c) duhovščina se da dresirati in si da tako fabricirati svoje prepričanje in s tem javno mnenje, ker — mora; sicer „quos ego“: gorje tistemu, ki bi ne podpisal zaupnice, oziroma nezaupnice!

Ta namen je imel „Narod“ pri svojem pisarjenju o okrožnicah.

O drugih dveh okrožnicah z dne 24. septembra pravi: „Nam je bilo in je dobro znano, da sta se slični (t. j. preje omenjenima slični. Op. p.) okrožnici izdali zoper naš list že dvakrat.“

Naslov te notice je: „Dva škofovska cirkulara“. Tedaj škof ju je izdal, ali ukazal izdati. „Slični sta.“ V njih je tedaj škof že prej dresiral svoje duhovstvo, že prej siloma „fabriciral javno mnenje“ in duhovščina se je seveda prisiljena dala — dresirati.

3. Ali je „Narod“ katero teh okrožnic preklical?

Nobene. O prvih dveh le piše 24. septembra: „Mogoče je, da se je to pot naš dopisnik motil, mogoče je pa tudi, da ne.“ Tedaj samo možnost zmote priznava, da se izogne sitnostim, a vzdržuje možnost okrožnic, kar je njegovim bralcem, katere dobro pozna, — dovolj.

LISTEK

Družba sv. Mohorja — leta 1892.

(Sestavil Rastislav.)

(Konec.)

5. „Slovenske Večernice za pouk in kratek čas. 46. zvezek.“ — Str. 144 v 8°.

Obseg: a) Stiridesetletno književno delovanje društva in družbe sv. Mohorja. Sestavil dr. Jakob Sket. — b) Najgotovješa dota. Povest. Spisala Pavlina Pajkova. — c) Planinski kosei. Pesem. Zložil Mih. Opeka. — d) Kako se potuje po Afriki. Spisal J. Vrhovec. — e) Brat Ervstahij. Povest. Spisal A. Koder. — f) Črtice iz francoskih bojev na Korškem leta 1813. Spisal Fr. Hubad. — g) Nekoliko črtic iz življenja starega Zelničarja. Spisal Janko Barle. — h) Andrej Turjaški, karlovski general in glasovit junak (1557—1594). V spomin tristoletnice spisal J. Steklasa. — i) Cesarica in cesaričina. Narodna pravljica. Zapisal J. Kržišnik. — j) Kratkečasnice. Nabral Anton Brezovnik. — k) Kazalo.

Najbolj znamenit, velezanimiv je prvi spis o književnem delovanju Mohorjeve družbe v minulih 40 letih. Najprej se pripoveduje, kako je nastalo društvo sv. Mohorja, se preosnovalo v družbo itd. Navaja se na to natančen pregled števila udov in razposlanih knjig in naštevajo se imenoma vse knjige in spisi, ki jih je družba izdala od l. 1852 do 1891.

Iz tega prezanimivega pregleda povzamemo za danes le, da je bilo v minulih 40 letih pri Mohorjevi družbi vkupe 693.861 udov, ki so prejeli 4.104.275 knjig!

Res, gromovite številke za narod, kojega se je naštel pri zadnjem ljudskem štetju jedva 1.176.535 duš! So v Avstriji in zunaj Avstrije veliko večji narodi od slovenskega, ali pri nijednem ne najdemo družbe, katera bi se v primeri z našim malim narodom le od daleč mogla meriti z našo družbo sv. Mohorja.

Ta prikazen pač tolaži, pač navdušuje vsakega rodoljuba in mu zbuja upanje, da vendar boljša prihodnost čaka ljubljani narod slovenski. Veličastna števila udov, ki vsako leto narašča, priča vsemu svetu, da se narod zbuja, da hrepeni po zdravi omiki in da nad vse ceni najzlahtnejši svetinji svoji: vero in narodnost!

6. „Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1893.“ — Str. 160 + 96 v 4°.

Prvi del (str. 160) obsega navadno koledarsko tvačino, imenik družbenikov, družbin oglasnik, pravila in semuje. Drobno tiskani imenik udov zajema 134 strani.

Drugi, zabavni del, ima sledečo vsebino: a) Njega Svetosti Leonu XIII. v proslavo petdesetletnice škofovanja (1843—1893). Pesem, zložil Mihael Opeka. (Lepo okrašena.) — b) Kristof Kolumb. V

¹⁾ Glej „Koledar za l. 1874“, str. 150.

spomin 400letnice odkritja Amerike spisal J. V. — c) Smerék maščevanje. Pesem, zložil Podkorenčan. — d) Kako sem prvič potoval na Dunaj, in Dunajsko mesto. II. Spisal Ivan Navratil. (Z obrisom Velikega Dunaja in 10 slikami.) — e) Zlati orehi. Pravljica. Spisal J. Fr. Rádinski. — f) Beračeva tožba. Pesem. Zložil A. Medved. — g) Kardinal Mielčislav Ledochovski ali „Rudeči papež“. Slovian. Spisal dr. Anton Medved v Rimu. (S podobo.) — h) K slovanskima razstavama na sever in na jug. Potopisne črtice. Spisal Janko Barle. (S 7 podobami.) — i) Bog ne zapuša sirot. Povest. Spisal Ivan Steklasa. — j) Bonaventura Suhač, šolska sestra in slovenska pesnica. Življenjepis. Spisal M. S. (S podobo.) — k) Razgled po katoliških misijonih. Spisal kanonik dr. Ivan Kržišnik. — l) Solnčnica — prkoristna rastlina. Spisal M. Olenšek. — m) Kako pokončavati drevesne ušice. Spisal Fr. Praprotnik. — n) Ali se naj sadje meri ali tehta pri prodaji? Spisal Fr. Praprotnik. — o) Črtice o zadnji ljudski štetvi. — p) Slovenske posojilnice l. 1891. Spisal šolski ravnatelj J. Lapajne. — q) Razgled po svetu. Sestavil vrednik F. Haderlap. — r) Torba za smeh in kratek čas. — s) Rešitev zastavice, zastavica v podobah, kazalo.

Vseh šestih družbinah knjig ima vkupe 77 tiskovnih pól.

346.218 izvodov Mohorjevih knjig, ki obsegajo 4.443.131 tiskovnih pól, roma letos med Slovence! Lani je bilo 310.962 izvodov s 3.948.832 tiskov-

da nedresirani dobé pristno javno mnenje. V zadnji včerajšnji številki pravi pa „Narod“: „Nikjer in nikdar nismo trdili, da bi bil knezoškof sam izdal zadevni okrožnici.“ Vsi pisemski pritecite nam na pomoč! Vsi profesorji slovenščine pomagajte nam! „Iz knezoškofijske palače“ „dva škofovska cirkulara“!! Kdo neki izdaje v knezoškofijski palači škofovske cirkulare? Morda sluga? — Včerajšnji „Narod“ trdi tudi, da more biti „mej poštenimi ljudmi govor samo o dveh okrožnicah.“ — Mi smo pisali že 28. septembra, da „Narod“ sicer ne vzdržuje več laži o prvih dveh okrožnicah; konstatovali smo pa tedaj, kakor konstatujemo danes, da preklical še nobene ni in da je vse tako zavito, da si „Narodovo“ nedresirano občinstvo lahko misli, kar hoče „Narod“, da občinstvo — misli.

4. Kaj je o tej stvari trdil „Slovenec“?

Dné 23. septembra je kratko malo dejal, da je trditve o prvih dveh okrožnicah — laž. In 26. septembra je trditve o dveh drugih okrožnicah ljubljanskega knezoškofa že imenoval — debelo laž. Pri tem je ostal, pozivljajoč „Narod“, naj prekliche omenjene trditve, tako n. pr. 24. septembra, 8. oktobra in še česče sicer.

5. Kako je mogel „Slovenec“ to trditi?

Zato, ker se je o tem poučil, in ne kot „škofov list“, marveč kot pošten list, ki sam vselej rad popravi zmoto ali zadosti krivici, če jo je komu delal; je poučen o stvari v izjavi 24. septembra o prvih dveh in 26. septembra o drugih dveh okrožnicah, dejal, „da nikoli in nikdar ni bila izdana nobena enaka ali slična okrožnica ne od prevzvišenega knezoškofa, ne od prečast. knezoškofijskega ljubljanskega, ne od kake druge osebe, ki bi bila imela kak ukaz ali pooblastilo ali naročilo od prevzvišenega knezoškofa ljubljanskega.“

6. Ali se je mogel „Narod“ tudi poučiti o tej stvari?

Mi pravimo, da se je moral, če je imel le količkaj poštenja v sebi, in sicer zato, ker se gre v celi stvari za čast ljubljanskega knezoškofa, kateri je po teh okrožnicah „častihlepni, brez ozirni dresér“, in za čast cele kranjske duhovščine, katera je po teh okrožnicah „brez uma, brez volje“ in se dá „dresirati vsaki dresuri“. Tedaj — moral! Mogel? — Dobil bi bil lahko zanesljivega pouka pri svojih semišljenikih: duhovnikih; saj vé zanje in oni zanj; poučil bi se bil pa prav tako, kakor mi, lahko tam, kjer smo se mi, namreč v knezoškofijski pisarni, in še sedaj si upamo trditi, da se mu dajo vsa zaželenja pojasnila, če jih hoče. Tedaj — mogel!

7. Zakaj je „Narod“ vlačil trditve ob okrožnici na dan?

Zato, ker je hotel osramotiti ljubljanskega knezoškofa pred celim svetom in s tem najbolj pobiti prvega slovenskega katoliškega shoda neugodni vspeh. Zato tudi ni preklicaval, marveč v kalni vodi radikalnega zavijanja hotel je loviti svoje bralce.

8. Kaj je „Slovenec“ dejal vled tega?

Potegnil se je za zasramovanega škofa z vso odločnostjo, vzlasti v članku „Jasneje“ 26. septembra, o katerem se je govorilo celó v deželnem zboru, in v članku „Und alles ist Dressur“ 15. oktobra. — Zato pa so mu očitali „banditstvo“ in „poulične surovosti“ in še več temu podobnega.

9. Kako slóve v slovenskem prevodu tisto, kar imenuje včerajšnji „Narod“ „okrožnico“ in eklatantni dokaz, da je on trdil resnico?

„P. T. Predloženo pismo se Vam, prečast. gospod, predla ga z udano prošnjo, da je, če Vam bode po všeči, s podpisni častite duhovščine (tu je zapisano ime fare) čim prej doposljete: kapiteljnu stolnice ljubljanske.“

10. Kako je navstalo to?

Kar je bilo mej Sloveni količkaj pravo slovenskega, vse je vstalo proti „Narodu“ ob času, ko je imenoval sv. očeta Leona XIII. „izvrg človeštvu“. Mej njimi tudi duhovščina. Ko so škofje izdali skupni pastirski list, braneč sv. očeta, hotela je tudi duhovščina pokazati, da je v tem prav jednih mislij s svojim škofom. Ker so pa liberalni listi vsled tega skupnega pastirskega pisma napadali vzlasti ljubljanskega škofa, zato se je od jako mnogih stranij iz dežele Kranjske čulo, da se mora v tej zadevi kaj storiti. In ker je jedinstvena akcija mnogo lažji in mnogo veličastnejši, zato se je vč. kapitelj lotil stvari v imenu druge duhovščine, ki ga je za to naprosila, ne pa v imenu škofa, ki za to ni nič vedel.

11. Kaj je tedaj tisto, kar imenuje „Narod“ „okrožnico“?

Navadno spremno pismo je, spremljajoče v smislu in po želji duhovščine sestavljeno izjavo. Kdor zna brati, beri jo! Uradnega nima ničesar na sebi. Privatne osebe so je razposiljale popolnoma kot privatno pismo.

12. Kaj je „kapitelj“?

Tisti „Narod“, ki tako krepko razločnje mej politikom škofom in mej duhovnim pastirjem-škofom, ne vé, kaj je kapitelj. Pravniki se ne sramujejo zapisati nesmisla: „Toliko je gotovo, da je stolni kapitelj škofu podrejen urad.“ — V najtesnejši dotiki z ordinarijatsko pisarno mora biti vedno še po zakonu.

Ali so idijotje v kanoničnem pravu, ali pa le hočejo na vsak način vzdržati trditve, da se je doletično spremno pismo izdalo na povelje ali željo, ali vsaj z odobrujočo vednostjo prevz. knezoškofa; in to hočejo vzdržati tudi v kljub nevarnosti, da se pokažejo kot ignorante v cerkvenem pravu. — Da niso ločili nekateri stolni mojstri „Narodove“ stranke ordinarijata od kapiteljna, to smo že čuli; v včerajšnjem članku pa vidimo, da, jedenkrat že opozorjeni, nočejo sprejeti potrebnega pouka. Menda jim ne služi, kar ni nekoliko zavito in zlagano! Huda bolezen!

13. Ali more kapitelj pošiljati okrožnice?

Kapitelj, v svojih stvareh avtonomna korporacija, ima sicer mnogo pravic, toda pravice, pošiljati kak ukaz, kako povelje duhovščini — nima. Pisati more kak nasvet, kak predlog, a pravne veljave taka pisma nimajo za duhovščino nobene. In zahtevati, da se ugoti kaki želji kapiteljna, kapitelj tudi ne more. Primerjaj se, kar se je pisalo o „okrožnicah“ v „Narodu“.

15. Ali more „Narod“ ali „Narodna Tiskarna“ poslati jednako okrožnico?

Da, kedarkoli jima drago. Za vspeh mu sicer ne garantujemo, ker je, hvala Bogu, še ljudi na svetu, ki ločijo poštene firme ponudbo od zvitega židovskega agenta sladkih besedij. Pošlje jo pa lahko in priloži, lahko tudi obrazec, kako se ima častiti naš radikalni slovenski — Mar do hej.

16. Kdo je v imenovanem, ki ga „Narod“ imenuje okrožnico dresiral?

Nobeden. Ali je to pismo, ki smo jo doslovno preveli, ali je to pismo, ki ga v svoji radikalni previdnosti „Narod“ včeraj ni prevzel, podobno kakemu ukazu, ali naredbi, ali naročilu, vprašamo vsakega, kdor slovenski zna. Ali ni li „uljudna prošnja“, naj se predloži pridejana izjava duhovščini v podpis „si placuerit“ — „če je po všeči“? To se imenuje okrožnica v „Slov. Nar.“! In ta uljudna prošnja naj dokazuje, kako neusmiljeno dresira po stolnem kapiteljnu kranjsko duhovščino prevzvišeni knez in škof. Kdor brati zna, beri jo in potem sodi! Najpreje izreka „Narod“ o kapiteljnu neko popolnoma napačno trditve; potem navaja teh 20 latinskih besedij, ki vsakemu, kdor količkaj latinski zna, na prvi hip dokazujejo, da se na tak način nobena uradna okrožnica, ki ima kaj naznanjati, ali ukazovati, glasiti ne more. In vendar v kljub temu trdi „Narod“, da je imel in da ima „principijelno prav“, to se pravi, da je škofa res tako opisal, kakoršen je, kot moža, ki — dresira svoje duhovstvo in — fabricira javno mnenje. — In še za to „uljudno prošnjo“ je veljalo dobiti nekako pravno pret-

(Dalje v prilogi.)

nimi polami. V istini; to so številke, ponosne in neovržene, ki kažejo zopet velikansk vspeh na polju slovenskega narodno-kulturnega napredovanja, katerega se srčno raduje sleherni zavedni Slovan;

IV.

Družbini račun kaže: dohodkov 65.585 gld. 17 kr., troškov 65.577 gld. 83 kr., torej preostanka 3 gld. 30 kr. — Letošnje družbine knjige so stale 60.333 gld. 78 kr. Samo za koledarjev kolek se je plačalo 3468 gld.

Družbini „Matiji“ je priraslo v gotovini 1151 gld. Vsa „Matična“ glavnica znaša sedaj 23.402 gld. gotovine in 200 gld. v obligacijah.

Veselo vest ima letošnji „Družbini oglasnik“ o „Domu družbe sv. Mohorja“.

Prostori stare družbine hiše na „Benediktinskem trgu“ v Celovcu so zadoščevali svojemu namenu, dokler je družba štela do kakih 30.000—35.000 udov. A sedaj ob tako ogromnem številu Mohorjanov so mnogo pretesni in nedostatni. Le težko more družbina tiskarna biti kos svoji veliki nalogi ter dovršiti vsakoletno ogromno delo. Tudi vezanje in razposiljanje knjig je zato zelo težavno.

Že več let je družbini odbor ugibal, kako bi naši družbi priredil dostojen, prostoren dom. Po mnogem prizadevanju in trudu posrečilo se mu je, pridobiti primerno lepo zemljišče za veliko poslopje. A narodni naši nasprotniki, kojim je tako sijajno procvitajoča družba bodeč trn v peti, naga-

jali so na razne načine in ovirali, da se prepotrebna nova stavba ni mogla pričeti. Skrbni in neustrašeni odbor pa je konečno z neumorno vstrajnostjo premagal vse ovire in pričel letošnjo pomlad z gradnjo lepe družbine hiše, ki bo, dovršena, v velik kras celovškemu mestu, a i v opravičen ponos družbi sv. Mohorja in vsemu slovenskemu narodu. Dal Bog, da se pomenljiva stavba srečno vrši in dovrši!

Za prihodnje leto pripravlja odbor družbenikom zopet šest lepih in koristnih knjig, in sicer poleg običajnih „Večernic“ in „Koledarja“ drugi zvezek „Jeruzalemskega romarja“, drugi snopič „Škodljivih rastlin“, „Kitajci in Japonci“ (spisal prof. Jos. Staré), in A. M. Slomška „Življenja srečen pot“. — V „Večernicah“ izide prihodnje leto daljša povest „Na krivih potih“ (od Fr. Žalskega), ki se je že dolgo željno pričakovala. V „Koledarju“ bode posebno znamenit spis „Slovenci v Ameriki“, spisal Fr. S. Sušteršič.

Gotovo bodo te prelepe knjige, zlasti pa Slomškov molitvenik, privabile mnogo vernih Slovencev in Slovencev v „Mohorjevo družbo“!

„Vi pa, dragi rojaki in rodoljubi, odboru ne odtegnite vplivne svoje podpore, pomagajte neutrujenim poverjenikom, dekanjskim in farnim predstojnikom pri nabiranju družbinih udov. Priporočajte družbo, razložite ljudstvu njen namen, poudarjajte njene dobičke in prigovarjajte k obilnemu pristopu. Bolj kot nekaj vrivajo sovražniki v pobožne slovenske družine pogubno brezverstvo, v javnem življenju nam kratijo prirojenih in postavnih pravic,

v šolah nam deco ponemčujejo. Pri tolikih neugodnih razmerah, ki dandanes stiskajo naš narod, ne držimo križem rok! Trudimo se in skrbimo, da družba sv. Mohorja ostane še zanaprej naša tolažba in naša čast, pa tudi občna šola pouka in omike za mili narod slovenski!“²⁾

Podali smo obširnejšo črtico o blagonosnem delovanju odlične naše družbe sv. Mohorja v letu 1892. Videli smo, kako se je kazala zopet pravo krušno mater Slovencev, za katere je imela zopet polno krilo tečne hrane, katero baš sedaj z radodarnimi rokami deli svojim otrokom tako obilno, da se vsakdo čudi nad velikim božjim blagoslovom. Zato se od vsega srea pridružujemo besedam letošnjega „Družbinega Oglasnika“:

„O pogledu tolikega blagoslova božjega kar strmimo in neizrečeno se ga veselimo. Nekak svet ponos nas navdaja, da smo člani take družbe in sinovi rodú, ki si jo že nad 40 let vzdržuje in neguje večinoma z žulji svojih rok. Čelo bogatejšim in močnejšim rodovom lahko zakličemo: Pokažite kaj takega, če imate, kakor je ta naša družba! . . . Poskusite se z nami na tem polju, če se morete! . . . Mi, — mi Slovenci smo Vam vzor, katerega Vi še niste dosegli dozdaj!“³⁾

Živela družba sv. Mohorja! — Slava njenemu vzornemu odboru!

²⁾ Glej „Koledar za l. 1879“, str. 203.

³⁾ „Koledar za leto 1893“, str. 151.

vezo, da se je izdala po škofovem povelju, ali na-rečilu, pretrezo, ki pravno znanje gospodov „Narodopiscev“ jako žalostno osvetljuje.

17. Kdo je bil po imenovanem pismu dresiran?

Nobeden. Beri, čitatelj, še jedenkrat „uljudno prošnjo“, katera naj se usliši, če je povšeči. — Kedo je tedaj zavezan, kedo teroriziran, kedo oviran v svojem mnenju? In vendar veljaj naš škof kot politični strankar, ki z najhujšimi sredstvi dresira duhovščino za svojo Missia-Mahničovo stran-ko?

18. Ali je mogel „Narod“ vedeti o tem?

Zopet opozarjamo na njegove somišljenike-duhovnike, zopet izrekamo prepričanje, da bi bil dobil pri veleč. ordinarijatu in pri veleč. kapiteljnu po-jasnili in dokazov zanje, če bi mu le bilo kaj do resnice in če bi mu ne bilo do tega, da s trajnim in doslednim blatenjem našega knezoškofa odvrne pretečo nevarnost sebi in svojim naprednim razum-nikom.

19. Kje smo sedaj?

Tam, kjer smo bili. Narod še ni prekli-klical nobene svoje trditve o ško-fovih okrožnicah in nobene dokazal. Hoteč vzeti dokazom prave udanosti duhovniške škofu svojemu in prekrasnim pojavom katoliške za-vesti mej našim narodom zadnjih dnij, ki se uprav sedaj tako veličastno pojavljajo v zaupnicah kmečkih občin, elementarno silo, s katero se kažejo, izmislil se je, da je vse to „škofovo delo“. Zato je bilo treba laži o prvih dveh okrožnicah. In ker se mu je to skazilo, poiskal je „udano prošnjo“ izdano pred petimi leti, izdano popolnoma privatnim potom, da bi do-segel svojo radikalno namero. Kakó in s kakim vspehom, sodite!

Javno se je v „Slovenca“ po „informacijah od najkompetentnejše strani“ oporekalo njegovim trdi-tvam, lahko bi se bil tedaj tudi „Narod“ prepričal o stvari in izvedel resnico.

Ali je za tako ravnanje „laž“ prehuda beseda? — In kranjska duhovščina naj bi ne smela posta-viti se za svojega škofa in ljudstvo naj bi ne smelo izraziti svoje sinovske udanosti pastirju, ki ljubeznivo gori zanje in moli zanje, in dela zanje in se žrtvuje zanje, pastirju, katerega edina pregreha je ta, da je apostolsko vnat za sveto katoliško cerkev in ki v njej vidi edino pravo podlago zu vspešen razvitek svojega naroda? Kranjska duhovščina mora, če ima kaj časti, protestirati proti temu, da je dre-sirana.

Dresirati se ne damo nikomur? Za pravico se pa potegnemo povsod in vselej. Na-šega škofa ste imenovali „nemškutarja“, „germanizatorja“, vladni misiji“ slu-žečega, „nelojalnega“ in sedaj mu očitate celó nepoštenost, češ, da teroristično dresira svoje duhovnike za svojo, od vas izmišljeno stranko. Nobene stvarice še niste prekleali od teh točk in kolikor trditev — toliko laži! Ali je za tako ravnanje, vprašamo vdrugič, laž prehuda be-seda? Ne, tudi vam se ne damo dresi-rati. In za trdno se nadejamo, da se tudi slovenski narod ne bo uklonil vaši dresuri. Ljudi pa, kateri so tako nesrečni, da se dajo vam dresirati, pomilujemo! Izdresirajte si iz njih, kar vam drago, dolžnost vseh Sloven-cev je le zabraniti, da ne bode mogla škoditi milemu narodu našemu vaša dresura.

Po Svetčevem banketu.

(Dopis z dežele.)

Vedno bolj se kaže, da je bil katoliški shod potreben, pa tudi koristen. Zdej se vsaj poznamo. Ko bi bil kdo pred shodom še dvomil, ali so na Slovenskem liberalci ali ne, zdaj ne more več dvo-miti, ker so se očitno pokazali. Pišejo sicer lepo, ali same besede ne prepričajo, mi gledamo na de-janja.

Kakor se nam pripoveduje, so na Svetčevem banketu zbrani slovenski naprednjaki govorili in po-tegovali se za te dve svetinji: za vero in na-rodnost!

Jaz dvomim o resničnosti te vesti, saj to je bil program tudi prvemu katol. shodu. Ako so go-spodje naprednjaki za te svetinji res tako vneti,

zakaj jih pač takrat ni bilo blizu? Meni se silno sumljiva zdi ta vera, za katero so se ogrevali pri Svetčevem banketu. Pri katoliškem shodu so bili v resnici zastopani vsi stanovi, pri Svetčevem ban-ketu pa je manjkalo tistega stanu, ki je po spriče-vanju zgodovine do sedaj še največ storil za ohranitev vere in narodnosti med nami. To je torej še bolj sumljivo. Ker so se gospodje brez duhovnikov potegovali za vero, mora ta vera biti neke posebne vrste, če ni celó krivovera!

Če nam bodo posvetnjaki tolmačili vero, potem bomo daleč prišli!

„Nov.“ pišejo, „da je slab katolik, ka-teri pri vsaki priliki naglaša, da mu je narodnost prva, pa tudi slab na-rodnjak, kdor pri vsaki ugodni ali neugodni priliki naglaša, da je vera prva!“

To se res lepo bere, toda logično ni in resi-čno tudi ne, in sicer zato ne, ker je katoliškemu kristjanu vera več, kot narodnost, in mu tudi mora biti. V našem starem geslu stoji vera na prvem mestu, in to ne brez vzroka. Pravi, dober katoličan je tudi dober narodnjak; nasprotno pa vsak narod-njak ni dober katoličan. Ozrite se le po Sloven-skem: koliko duhovnikov morete naštet, da bi se bili izneverili narodu? Mi pa vam lahko naštejemo stotine, posebno mej tako imenovanimi olikanci, inteligentnimi narodnjaki, ki se svoje vere sramu-jejo in so jo že davno zavrgli kot nepotrebno šaro! Da, vera je več kot narodnost, kot jezik. Kolikokrat je bilo to že praktično dokazano. Slovenec se izseli v Ameriko, ali pa pride po opravih ali na popoto-vanju v tuje dežele, med tuja ljudstva. Tam se po-prime drugega jezika, priprava drugemu ljudstvu, ne da bi mu vest zato kaj očitala, pa tudi nobeden posveten narodnjak mu tega ne predbaciva. Dru-gače pa je z vero. Pridi po svetu, kamor hočeš, med druga ljudstva, med drugoverce, vendar se dru-gim veram ali krivoveram ne smeš pridružiti, ako ti je zveličanje pri srcu!

Kaj je torej več: vera ali narodnost?

In kaj hoče tista opomba, katero smo letos v „Novicah“ brali: da Slovenci, recte narodnjaki ho-čemo ubogati in poslušati svoje škofo v verskih rečeh, v posvetnih in političnih pa jim nismo pokor-ščine dolžni!

To bi še ne bilo tako napačno, ki bi takoj ro-žičkov ne pokazali v tem, kaj je posvetno, kaj je versko? Ali kristijana ne vodi povsod njegova vera in ga mora voditi v zasebnem in javnem življenju? In zdaj naj posvetnjaki razsodijo, kaj je versko, kaj je posvetno! Oni naj določujejo cerkvi, kaj je treba verovati in kaj ne? Po tem načelu štejejo šole med posvetne reči, kakor da bi šola ne bila verska za-deva, hčerka katoliške cerkve, ki jo je do novejših časov sama gojila! In zdaj naj še pridejo naši raz-umniki in pravijo: Mi smo tudi za versko šolo, pa ne za tako, kakoršne škofje hočejo. Take torej. Vi bote narekovali, kakšna naj bo verska šola, in ne škofje, ki kot namestniki Kristusovi vladajo sveto cerkev!

Pa naj je dovolj! Ti pa, mili narod slovenski, bodeš zabredel in propal, ako te bodo vodile take veše!

Liga + 17.

Res postalicae.

(laviron dopis.)

„Summam jus, summa injuria.“

I.

Kakor podlesek v jesenski naravi, tako se pri-kazujejo v vsakoletni deželni budgetni debati kri-tičke misli o senčni strani našega političkega in so-cijalnega življenja. Da ta politička senca ne izgine iz naše deželne hiše in da se govori ondi toliko „skozi okno“, je krivo, da dostikrat dotične inter-pelacije naših gg. poslancev o naših „križih in te-žavah“ niso dovolj podprte z vestno proučenimi fak-ti.

Baš od slabih ali nejasnih motivacij dotičnih pritožb je zavisen navadno tudi uspeh; kajti pravilo je, da vedno in povsod kritikovane oblasti preiščejo naveden pregrešek, a ker jim manjka natančnejih ali zanesljivih podatkov, ali kar se prepričajo, da je vsa zadeva pretirana „ad absurdum“, odloži se po-gosto vsa zadeva „ad calendae graecas“, ali pa vsaj do bodoče zatožbe.

Osobito e. kr. poštni uradi na Slovenskem bili so v poslednjih letih v hvalevrednem zaščitu naših

gg. slovenskih poslancev. Na čast slavnih poštnih oblastev in osobito na čast e. kr. poštnega ravnateljstva v Trstu moramo priznati, da se je tudi ono v prometnih zadevah oziralo doslej na želje in pri-tožbe gg. poslancev, da se je vsak naveden faktum preiskoval vestno in stvarno in da se je, vsaj kolikor je v moči e. kr. ravnateljstva v Trstu, tudi oziralo na dotične resolucije.

In vendar „hoc erat in votis“ nekaterih znancev g. poslanca Hribarja, ki so ga najeli tudi letos za svoje „osebne namene“, ter zlorabili njegovo, pri-znati moramo, oblastno besedo v deželnem zboru, ko je napomisleč, da „in vitium ducit culpa var-bum, si caret veritate“, prijel zopet v letošnjem se-sedanju brez rokavic poštnega nadravnatelja gosp. Pokorny-ja in njegovega komisarja gosp. Corá v Trstu.

Ker je govoril krivico g. poslanec Hribar „de nos sine nobis“ v svojem deželnozbornem govoru, prisiljeni smo zastopniki slovenskih poštnih urad-nikov in načelniki večine poštnih uradov na Sloven-skem protestovati javno in odločno proti neuteme-ljenim napadom na e. kr. poštno ravnateljstvo. Ob jednem pojašnjujemo „sine ira et studio“ poštne razmere v območju tržaškega ravnateljstva, da se pokaže, kje je pravica, kje krivica, kje zasluga, kje hujskanje in neutemeljena zatožba.

Predno navedemo razne istinite razloge za svoj opravičen protest, odkriti moramo slovenskemu svetu poštne senčne strani, da, pravo praveato temo na Slovenskem, predno je prevzel g. nadravnatelj Po-korny v svojo mlado, a krepko in strokovnjaško reko precej zavoženo vodstvo na Kranjskem in Pri-morskem.

Smelo trdimo in svojo trditev dokažemo, če je potreba tudi pred sodiščem, da so bile poštne za-deve na deželi pred g. nadravnateljem Pokornjem skoraj podobne zloglasnim bukovinским razmeram, da je vladala tedaj brezobzirna prislovica „sic volo, sic jubeo“, da se je zanemarljiva služba, da so se demoralizovali tudi najbolj pošteni gg. poštari, da je veljal izrek „do, ut des“, da se je stavlil poleg tega slovenski jezik vendar in sicer vedoma in prin-cipijsko v kot, da so se premesčali poštni uradniki v Bukovino in na Tirolsko ne iz političkih razmer, temveč le zaradi tega, ker so bili rojeni Slovenci itd.

Kje je bil tedaj nadravnatelj gosp. Pokorny in kje so bili tedaj narodni gg. prvaki, kdo je po-vzdignil moško in odločno besedo za tedanje v nebo kričečo krivico?

In kje so bili tedaj, sedaj tako tlačeni gg. po-štari na Slovenskem? Svojega prejšnjega g. nad-komisarja so imenovali tedaj častnim občanom, go-stili ga in vozili s štirimi konji, povzdigovali v nebo, posojevali in darovali mu „častna darila“, se-danjega pravičnega in kot zlato čistega g. pregled-nika pa pošiljajo na zatožno klop pred slovenske deželnozbornske poslance.

Da, prošli so krasni dnevi „oranjueški“, ko je narekoval poštni nadkomisar poštarjem prošnje za višje „povšale“, ko je dvoril prijaznim poštaricam, a sicer je pa trkal na prsi: „Wer nicht mit mir geht, den vernichte ich.“

Da, dobro vemo, mi neustrašeni slovenski po-štari, da prihajajo od istih Katoliških pisikov „illue lacrimae“, ki tekó v preusmiljeno g. Hribar-jevo naročje, a ne od zatiranega narodnjaštva po slavn e. kr. poštni upravi. Znano nam je tudi, da so sedaj brez „kurza“ iste poštarske menjice „in bianco“, ki so bile nekda v najlepšem cvetu. Toliko za uvod o dosedanjih poštnih razmerah.

Nova poštna doba je prisijala „tandem ali-quando“ tudi značajnim slovenskim poštarjem in ta doba se pričenja z nadravnateljem g. Pokorny-jem in njegovim komisarjem Corá.

Predno zlomimo pravično sulico za poslednjega gospoda, zavarujemo se odločno proti vsakemu pod-tikanju, da govorimo „pro domo“, da kadimo iz sebičnih uzrekov svojemu predstojniku. Poslednjega v istini ne potrebuje niti g. nadravnatelj Pokorny, niti mi neodvisni poštari na deželi; poslednji sto-rimo je resnici in pravici čast. G. Hribarjevi kli-jenti imajo „risum tenentis“ — bajé g. Pokorny-ja na piki, ker je rodem Nemec. Poslednje je žalostna istina za gg. tožnike, a častna za Nemca gospoda Pokorny-ja, da je kot Nemec vzvišen nad narod-nostnim strankarstvom, da je, kar se tiče močastosti in pravicoljubja, „jeder Zoll ein König“, da je kot uradnik pravi uzor uradniškim predstojnikom.

Koliko „ni“ storil g. Pokorny doslej za slovenske poštarje, vedó le nekateri vedno nezadovoljni elementje, ki vzdihujejo še vedno za g. Ratolsko žalostnega spomina, a koliko stori g. Pokorny za občni prospek poštni in za blagor svojih podložnih, vé vsakdo, ki ima le iskro pravicoljubja v srcu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. oktobra.

Notranje dežele.

Gorenja Avstrija. Dne 12. t. m. je imelo v Linu katoliško ljudsko društvo občni zbor. To društvo je jedno najprvih političnih društev v Avstriji. Vseh članov ima nad 34.000. Lani je nad 1800 novih članov pristopilo, katic 700 pa umrlo. Pri občnem zboru je zastopal škofa kanonik Kurzweinhart. Predsedoval je dr. Ebenhoch, ki je naglašal, da konservativci hočejo katoliško vsem pravično Avstrijo. Zbor je izrekel, da odobruje postopanje konservativnih poslancev. Zbor je odposlal španjskemu katoliškemu shodu, ki zboruje te dni v Seville, nastopni pozdrav: „Zborujoči občni zbor katoliškega ljudskega društva za Gorenjo Avstrijo, pod katerega zastavo je 34.000 navdušenih mož, pozdravlja španjski katoliški shod iz vsega srca in prosi Boga, da bi se srčne želje vseh pravih katoličanov vsega sveta po obnovljenju papeževe svetne oblasti kot zahteva pravice od vseh vlasti priznale in izvršile. Do tedaj pa slovesno protestujemo proti nasilstvu, ki se vrši proti svetemu očetu, in se ne utrudimo to vedno ponavljati.“ Izvrstni govor je imel kovač Eitz o rokodelskem vprašanju. Društvo mora večjo pozornost obračati rokodelskemu stanu tudi zaradi tega, ker s tem utegne pridobiti mesta za svoja načela. Če pa pridobé konservativci dva ali tri mandate v mestih, pa imajo večino v deželnem zboru, ko bi tudi zgubili veleposestvo. Veleposestvo namreč konservativcem ni zagotovljeno. Če vlada vsprejme v volilni zapisnik duhovska posestva, zmagajo konservativci, če jih pa izpusti, kakor so to delale liberalne vlade, pa zmagajo liberalci. Zaradi tega je pa za časa treba gledati, da se dobi nadomestilo. Zbor je bil vzlic slabemu vremenu dobro obiskan, kar pač dokazuje, da se prebivalstvo zanima za javna vprašanja. V januariju bode pa društvo povodom petdesetletnice škofovanja sedanjega papeža Leona XIII. imelo izreden občni zbor. Kolar društva je že dotiskan in se že razpošilja članom. Tiskal se je v 35.000 izvodih. Omenjeno društvo lepo kaže, kako je katoliška zavest že razvita na Gorenjem Avstrijskem. Zeleti je le, da bi tudi v drugih avstrijskih kronovinah se katoliška zavest toliko razširila, kajti potem bi za zmirom odklenalo liberalizmu.

Češkonemška sprava. Komisija za razdelitev okrajev nadaljuje svoje delo ne zmeneč se, da ni misliti, da bi večina deželnega zbora pritrdila njenim sklepom. V poslednji seji se je izrekla za osnovo dveh nemških okrajnih sodišč, da se izločijo nemške občine iz litomišelskega in poliškega okraja. Proti osnovi okrajnih sodišč se je izrekel deželni odbor, pa tudi komisijski poročevalci sodnijski nadsvetnik Pohnert. Ta dva sodnijska okraja bi bila namreč kaj čudno sestavljena. Občine, popolnoma ločene po čeških v drugi okraj spadajočih občin bi spadale v jeden okraj. Mnogi Nemci bi imeli pol bližje do češkega okrajnega sodišča nego pa do nemškega. Poleg tega ni pripravnih krajev za sedež okrajnemu sodišču. Okraja bi bila tudi nenavadno majhna, jeden bi imel jedva 9000 prebivalcev. Jasno je torej, da teh sodišč ne treba, in je komisija le zaradi tega sklenila, da se osnujeta dve sodišči, kjer uradnikom ne bode trebalo znanja češčine. Teh dveh sodišč tudi prebivalstvo ne želi, temveč so se nemške občine izrekle proti njiju osnovi. Pri takem postopanju seveda narod češki ne more dobiti zaupanja v spravo.

Vnanje države.

Rumunija in Grška. Po poročilih iz Bukarešta rumunska vlada ne misli zapuščine pokojnega Zappe obdržati, temveč se stvar rešuje pri rumunskih sodiščih. Oglasilo se je namreč več postavnih dedičev. Sodišče ima sedaj presojati o njih pravicah. Grška vlada je pa hotela, da se stvar izroči kakemu tujemu razsodniku, ali pa brez sodišča poravnata. Rumunska vlada je pa že z ozirom na pravice postavnih dedičev mislila, da ni opravičeno privoliti v grške zahteve. Pravda se bode pri sodišču tudi sedaj nadaljevala, če tudi je Grška pretrgala diplomatske odnose. — Rumunska vlada je tudi že naročila svojemu diplomatskemu zastopniku v Atenah in rumunskim konzulom na Grškem, naj ostavijo deželo. Honorarni konzuli ustavili so svoje delovanje. Ta dogodek je jasno pokazal, da na kako zvezo balkanskih držav ni niti misliti.

Izvirni dopisi.

Z Goriškega, 16. oktobra. (Občni zbor cecilijanskega društva goriškega v Tolminu.) — Ker ni nihče poročal o zborovanju, usojam si vendar oglašiti, čeravno „post festum“. — Po treh

letih se je cecilijansko društvo za goriško nadškofijo zopet oglasilo in pokazalo, da ni še popolno zaspalo. Dne 3. oktobra imelo je namreč društvo svoj V. občni zbor v Tolminu. Najprej je bilo ob 10. uri slovesna sv. maša, katero je daroval velečast. g. dr. F. Sedej, c. kr. dvorni kapelan v Avgustineju na Dunaju, kateri je bil in je še sedaj duša društva. Št. viškogorski in in šebreljski pevci peli so skupno Steklejevo „mašo“ tako natančno, da so zaslužili občno pohvalo. Po dovršeni cerkveni slovesnosti je bilo zborovanje v dvorani čast. g. dekana. Predsednik čast. g. Jos. Bajec pozdravi navzoče z lepimi besedami, izraža svoje veselje, da so se vdeležili v precej obilnem številu, čeravno se ni nihče nadejal, in poudarja, da društvo propada vsled nemarnosti v plačevanju, in da je velečast. g. dr. F. Sedej, sedanjí tajnik, duša celega društva daleč od svoje domovine. Slednič sporoči pozdrav in blagoslov prevzv. knezonadškofa, kateri je obljubil društvu svojo naklonjenost in podporo.

Gg. tajnik in blagajnik sta prebrala svoji poročili.

Velečast. g. A. Harmelj, dekan v Komnu, našteval je zasluge velečast. g. dr. Fr. Sedeja na polju cerkvene glasbe in izrazil željo, da bi se omenjeni gospod imenoval prvim častnim udom. Predlog je bil soglasno sprejet.

Isti g. Harmelj predlaga nadalje, 1. naj bi odbor delal na to, da bi se učenci goriške vadnice vežbali v cerkvenem in koralnem petju in pomagali bogoslovcem goriškim in 2. da bi se izdala priročna knjižica, ki bi obsegala navod o poučevanju cerkv. petja. Zato naj se poprosi čast. g. J. Kokošar, ki bi to delo sprejel. — Oba predloga bila sta sprejeta. — Nato se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so: č. g. Jos. Bajec, predsednik; č. g. J. Čerin, prof. v Gorici, podpredsednik; č. g. Rojec, kapelan v Solkanu, tajnik; visokočast. g. Hil. Zorn, profesor na c. kr. realki, blagajnik; odborniki: prečast. gosp. A. Harmelj, dekan v Komnu; prečast. g. A. Obič, dekan v Črničah; visokočast. g. msgr. D. Alpi, prof. v Gorici; č. g. J. Kokošar, župnik v Šebreljah; g. M. Zega, nadučitelj v Kanalu in g. F. Lavrenčič, nadučitelj v Št. Petru. Društvu želimo, da bi se prebudilo iz svojega spanja in delalo uspešno v prospek pravega cerkvenega petja. Liga + 21.

Z Goriškega, 17. oktobra. Napitnica, katero je imel „slavni“ urednik „Nove Soče“ pri Svetčevem banketu, in zadnja št. „N. S.“ morata res vsakega razjariti, kateri pozna tega visokega gospoda. Kako samooblastno se je ravnal pri Svetčevem banketu, vedo naj posebno Goričani, da si je on prisvajal v svojem govoru oblast in čast, kakoršne bi si ne upal prisvajati sam velečast. g. dr. A. Gregorič. — Tu Vam je govoril v imenu vsega goriškega razumnštva in cikal posebno na nasprotne mu može. O vsej napitnici lahko sodimo, da je imela dosti fraz, nobene misli, in da se je odlikovala v predrznosti pred vsemi napitnicami pri banketu. To svojo predrznost in sovraštvo do katol. gibanja je kazala „N. S.“ vže pred kat. shodom in kaže tudi sedaj. Smelo trdimo, da je v tem sovraštvu do kat. zavesti sovrstnica celó „Slov. Narodu“. V zadnji št. govori na dolgo in široko o Svetčevem banketu. Ali tu se kaže v pravi luči. Ne bom govoril o „žaljenju“ g. Svetca, ker vemo vsi, da je to žaljenje le iz „trte zvito“, tudi ne o napadu na „Družbo sv. Cirila in Metoda“, (saj sta pritrdila resoluciji tudi navzoča gg. Zupan in Zlogar), le toliko rečem, da „N. S.“ piše neresnico. Ako je „N. Soča“ nepristranska in resnicoljubna, pozivljemo jo, naj priobči vse objektivno, kako se je vršilo v odseku za šolo, da bodo i njeni čitatelji spoznali resnico. Opomnimo pa Vas, g. Gabršček, da mi vsemu pritrjujemo, kar „žalivci“ pišejo, mi vsi, kar nas je bilo „koncem augusta v Ljubljani navzočih“. Bili smo navzoči tudi pri odseku za šolo in slišali smo na lastna ušesa vse, kar se je govorilo ali prisegamo tudi lahko, da je neresnično, kar vi pišete in zavijate, a resnica, kar je poročal „Slovenec“ Vaše zavijanje je skrajna predrznost. Govorite, kar Vam drago, a mi mislimo, da taka zvičajna zanikanja nas, udeležencev kat. shoda, ne bodo ne oplašila: ne prepričala.

Se en dokaz objektivnosti „N. S.“ — V neki štv. prinesla je obširno poročilo o zborovanju društva „Sloge“. Človek bi bil rad več zvedel o predlogu, da naj vstopi čast. g. dr. A. Gregorič v mladočeški ali jugoslovanski klub.

Ali „N. S.“ ni tega storila, ampak zamolčala je skoraj vse svojim čitateljem. In zakaj? No, „N. S.“ je že zagovarjala in celo priporočala Mladočehe,

ali sedaj neča si oporekati. G. poslanec jim je nasproten, in da se ne zameri ne enemu ne drugemu, je najboljša, da molči. Ideja za mladočeški klub bo počasi dozorela in tedaj bo vrednik „N. S.“ prvi agitator, da se vresniči.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. oktobra.

(Slovo od g. deželnega predsednika.) Včeraj sta predsednik tukajšne odvetniške zbornice, g. dr. Pfeifferer in predsednik notarske zbornice, g. dr. Jer. Zupanec, čestitala g. deželnemu predsedniku baronu Winklerju na odlikovanju ter vzela slovo. Danes se mu je poklonila deputacija zastopnikov „Kat. pol. društva“, Kat. družbe „Vincencijeve družbe“ in „Katolišk. društva rokodelskih pomočnikov“. V imenu deputacije, v kateri sta bila poleg drugih mil. g. proš. dr. Jarc in velečast. g. koncipist. svetnik Ivan Gnjezd je čestital g. predsedniku g. vodja Fr. Povše z željo, naj bi za deželo kranjsko toli zaslužni g. predsednik užival pokoj še dolgo vrsto let. G. dež. predseenik se prav ljubeznivo zahvali ter dostavi, da želi najboljšega uspeha imenovanim društvom v blagor prebivalstva.

(Vdanostne izjave prevzv. knezoškofu ljubljanskemu.) Radostno priznavamo, da se vedno bolj množi število občin, ki izjavljajo svojo vdanost in pokorščino škofu v vseh rečeh, ter svoje soglasje z načeli, izraženimi na I. slov. katol. shodu. Zopet danes nam je omeniti takih izjav. Županija Ihan je poslala knezoškofu to-le pismo: Najvdanejše podpisani pri seji občinskega odbora 16. oktobra 1892 zbrani zastopniki ihanske župnije izvolimo soglasno prevzvišenega knezoškofa ljubljanskega častnim občanom ihanske županije in prosimo ponižno, da Pravzvišeni blagovoli vsprejeti to izvolitev. — Ob enem najodločneje obsojamo vse zlobne napade na Vašo prevzvišeno osebo povodom prvega slov. katol. shoda. Podpisani: Jakob Ložar, župan, Fr. Sojer, Jan. Dolžan, Jan. Kokalj, Ant. Breznik, Fr. Breznik, Fr. Orehek, P. Mišvel, Lor. Gregorin, Jak. Gregorin, Fr. Kovač, odborniki. — Trško županstvo Motnik odposlalo je to-le izjavo: Iz popolno prostega nagiba izraža podpisano staršinstvo občinskega odbora v Motniku najglobljejo sožalje in gnjus povodom trinoških napadov brezverne napredne stranke na Vašo prevzvišeno osebo. Bodite prepričani, da se kot verni katoličani vsi oklepamo načel Vaših ter načel izraženih na I. slov. katol. shodu. — Kolikor časa se v nas pretaka življenja kri, ostanemo zvesto vdani sinovi sv. katoliške vere, katere vrhovni čuvaj sta Vi. Podpisani: Matej Ceme, župan, Lor. Grabnar, Jan. Pirkar, Lor. Sajovic, Janko Golobnik, Kašpar Križnik, Fr. Korvici. — Hvaleč vrlino teh občin in njih mož, priporočamo jih drugim v posnemo!

(Katoliško politično društvo v Ljubljani.) Ker se leto bliža koncu, a vendar še mnogi udje „Katol. polit. društva“ niso plačali letnine za 1892. leto, zato prosi blagajnik g. Ivan Peterca, trgovec na Dunajski cesti v Ljubljani, da bi se mu dotični zneski blagovolili kmalu doposlati.

(Izjava prevzv. knezonadškofa dr. Al. Zorna.) V „L'eco del Littorale“ sobotni številki čitamo naslednje: „Pretečeni petek prosila sta starejša gospoda profesorja v imenu vseh profesorjev bogoslovnic v Gorici vsprejema pri prevzv. knezo nadškofu, da bi izrazila svojo pritožbo o mislih (proposizioni), katere je objavil „Corriere di Gorizia“ od četrtka na prvej in drugej strani, kjer izrečno izpoveda svoje prepričanje. Prevzvišeni, globoko užaljeni, so izjavili, da „omenjeni list uči formalno herezijo“ in so dodali: „Kdor zanika nezmotljivost rimskega papeža, dosledno zanika božanstvenost Jezusa Kristusa.“ Prevzvišeni pooblastili so gosp. profesorja, objaviti to svojo izjavo s pristavkom, da „obžalujejo in grajajo ostro (altamente) katoličane, ki čitajo sličen list.“ — Izpoved židovskega glasila goriškega „Corriere di Gorizia“: „Mi ne verujemo nezmotljivosti papeževe; tudi ne spoštujemo (abbiamo rispetto) določb sv. kongregacije indeksa; verujemo, da so ovrgljivi (confutabili) in zmotjivi čini, sosebno politični, škofov.“ — Tako piše „L'eco del Littorale“. Dodatek: Tako je prav, doli s krinko! Sedaj se poznamo!

(Blagoslovljenje novosezidanega poslopja v Marijanišču) Poljanska cesta šte. 36 dne 20. okt. 1892, ob 4. uri popoldne. Vpored: 1. Ogleđovanje

novoga poslopja pred slavnostjo. 2. Slavnostni pesem. 3. Pozdrav navzočega slavnega občinstva. 4. Blagoslovljenje novoga poslopja. 5. J. Petz: „Slavnostni zbor“ pri otvoritvi novo sezidane šole. 6. Nazovor društvenega predsednika. 7. Fr. J. Ramisch: Podobe iz peterih šolskih let. Spevoigra s spremljevanjem harmonija in klavirja. a) Uvod — pôje tretje, četrto in peto šolsko leto. b) Pesem učencev prvega šolskega leta. c) Deklamacija. d) Pesem učencev drugega šolskega leta. e) Zastavice. f) Pesem učencev tretjega šolskega leta. g) Risanje. h) Deklamacija iz zgodovine, četrto leto. i) Telovadski zbor, med petjem se izvršuje telovadba. k) „Lastovki v slôvo“, samospjev z zborom in spremljevanjem harmonija in glasovirja; pôje peto šolsko leto. l) Koračnica, pôjejo vsi razredi. — Novo šolsko poslopje, kakor tudi cela sirotišnica, se ogleda lahko isti dan zjutraj od 10. do 12. ure in popoldne od 2. do 4. ure, k čemur najuljudneje vabi predstojništvo. — To naznanilo velja, če bi kdo častitih dobrotnikov ne bil dobil posebnega povabila, za prijazno povabilo.

(Škofovske konference) pričele so se v ponedeljek dopoldne v nadškofijski palači na Dunaju. Teh posvetovanj se udeležujejo nastopni cerkveni knezi: Kardinal grof Schönborn iz Prage (predsednik), dunajski kardinal dr. Gruša, knezoškof dr. Zwerger iz Gradca, knezoškof dr. Missia iz Ljubljane, knezoškof dr. Kahn iz Celovca, dalje škofje: dr. Bauer iz Brna, dr. Binder iz Št. Polita in dr. Doppelbauer iz Linca.

(V goriški osrednji bogoslovnici) je letos 112 bogoslovcev, a 3 so v drugih zavodih. V prvo leto je došlo 30 bogoslovcev, v četrto leto 2, v tretje 1, v drugo 1. Po škofijah se delé prvoletniki tako-le: Goriška nadškofija ima 15 bogoslovcev, tržaška škofija 13, poreška 2, krška —. Prevzvišeni knezo-nadškof je prosil vis. vlado, naj dovoli potrebno letno plačo za naučnega ravnatelja. Vis. vlada je res dovolila primerno plačo in tako je upanje, da bode kmalu v bogoslovnici nov predstojnik (prae-fectus studiorum), kakoršnega so davno pogrešali. Goriška bogoslovnica bode imela štiri stalno predstojnike.

(Na deželni vinarski, sadjarski in kmetijski šoli na Grmu) pri Novem Mestu bode javna preskušnja dné 29. t. m.; prične se ob 9. uri dopoldne.

(Nove orglje.) Poroča se nam, da bodo ta teden v delavnici bratov Zupanov v Kamni Gorici dovršene nove orglje za krasno prenovljeno mestno cerkev. Orglje so 40 delo te trdke in so posebno zanimive gledé skromnega prostora v konstrukcijah in sestavi. Prijatelji glasbe naj bi si ogledali to delo in se pripravili o solidnosti. Orglje se bodo postavile v Kranju drugi teden.

(Vreme) Iz Št. Petra na Notranjskem se nam poroča dné 19. t. m.: Mrzla burja prinesla nam je danes prvi letošnji sneg. Danes ob 10. uri zjutraj začel je po malem padati med dežjem. Kolikor se je moglo razločiti, pokrita je gora sv. Trojice že precej s snegom. Tudi v Postojni padal je sneg med dežjem. Sveti Luka tedaj ni prinesel letos, kakor prejšnja leta s prezgodnjo belo zimsko odejo. — Nocoj je sneg pobelil tudi vrhove gorenjskih planin.

Telegrami.

Praga, 19. oktobra. Razpustil se je mestni zastop v Liberci.

Levov, 18. oktobra. Dné 17. oktobra sta v Krakovu jedna dekla in jeden mesar zbolela za kolero. Poslednji je umrl. V Podgorju je za kolero umrl otrok, katerega starši so bili za kolero umrli. V Niepolomicah je poslednji bolnik ozdravel.

Budimpešta, 18. oktobra. V avstrijski delegaciji je izjavil proti delegatu Mladočehu Pacaku, vojni minister general Bauer da on ne pozna ni madjarskega ni češkega

državnega jezika. On gleda, da se obdrži službeni jezik, pa tudi goji materinščina. Mladočeh Mazaryk je hudo pritikal razmere v Bosni in Hercegovini.

Budimpešta, 19. oktobra. Nadaljujoč grajal Masaryk madjarsko politiko v Bosni in Hercegovini. Hvalil vojaštvo. Bärnreither izjavil, da se desetina da le polagoma odpraviti. Spinčić se je izrekel za anekcijo.

Palermo, 18. oktobra. Ker so se vžgali plini v salskih jamah, so vsled nastale eksplozije mrtvi rudniški ravnatelj, njegova sinova, trije delavci, dva žandarma in jedna ženska.

Honkong, 18. oktobra. Angleški parnik „Bokharo“ se je potopil. Kapitan in več mornarjev je utonilo.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrina na 24 ur
opazovanja	trajanje v min	temperatura na Celziju			
7. u. jut.	727.9	9.5	sl. svzh.	oblačno	
18. 2. u. pop.	725.2	16.8	sl. jug.		5.00
9. u. zveč.	729.3	10.2	sl. zap.	del. jasno	

Srednja temperatura 12.2, za 0.9° nad normalom

Svileno blago za bal od 55 kr. do 9.85 meter (do 300 raznih vrst in barev) razpošilja po naročilu poštine in colnine prosto **svilar-nica G. HENNEBERG** (o. in kr. dvorni založnik), Zürich. Vzorec s povratno pošto. Pisma 10 kr. porto 189 3 (3)

Častita šolska vodstva!

Naznanjamo s tem, da je

„SLAVČEK“
zbirka šolskih pesmi
uglasbil Anton Nedved

vsled prodaje prešel v naše založ-beno lastništvo.

Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

Bukvarna, 498 (1-3)

Kongresni trg šte. 2.

Tuli.
17. oktobra.
Pri **Maliču:** Boller, Schütz, Felle s soprog, Binzel, trgovci, z Dunaja. — Lipp iz Gradca. — Kletsch, potovalec, iz Trsta. — Haff, postar, s soprog, iz Kočevja. — Kaplja, zasebnik, iz Litije. — Hecvar iz Ribnice. — Schiwitz pl. Schiwitzhoffen, nadporočnik, iz Lvova. — dr. Samiz iz Trbovelj. — Markl, poročnik, iz Trbova. — Wanke iz Ljubljane. — Gans, trgovec, iz Brna. — Löwy, trgovčeva soproga, z nečakinjo, iz Napapodla. —
Pri **Južnem kolodvoru:** Ramusch iz Rabenca. — Ehrenstein, potovalec, z Dunaja. — Bour iz Novega Mesta.
Pri **avstrijskem caru:** Lager iz Žužemberka. — Prach iz Gradca. — Pečnik s Krškega.

Dr. Vinko Gregorič

usoja si naznaniti, da je danes odpotoval; vrnil se pa bode sredi decembra meseca

zopet v Ljubljano.

456 8-5

V Ljubljani, dné 5. okt. 1892.

Kathreinerjeva Kneippa sladna kava,

najboljši dodatek h kavi,

prodaja prodajalcem na drobno po originalnih tovar-niških cenah 461 13-7

JANEZ LUCKMANN v Ljubljani.

Lekarna Trnkóczy-jeva, Dunaj, V.

Trnkóczyjev grenki konjak,

okusno in najboljšo sredstvo za želodec. 1 steklenica 50 kr., 12 steklenic 5 glđ. prodaja

Ubald pl. Trnkóczy,
lekarnar v Ljubljani.

Prodajalci na drobno dobé rabat.

Lekarna Trnkóczy-jeva v Gradcu.

Ponudimo po najnižjih cenah:

zarezano vstřicno ostrešno opeko

najboljše vrste,

lončene peči

(specijaliteta),

majolika peči

lepenke (Dachpappe), karbolinej, roman in portlant cement, cevi iz kamenine, nasade za dimnike iz kamenine, ognju protivno opeko in plošče osamljače (Isolirplatten).

Dalje prevzamemo po najnižjih cenah

tlakanje z asfaltom, s chammottnimi in cementnimi ploščami.

Odličnim spoštovanjem

J. P. VIDIC & Comp.

Ljubljana, Slonove ulice.

318 18

Kathreiner-jeva

Neprekosljiv dodatek kavi.

Kneippa
sladna
kava.

Pristna samo
s to varstveno
znamko.
Pred ponared-
bami se sviri.

Dobiva se povsod.

465 13-5

DOBRA KAVA

le's Kathreinerjevo
Kneippa sladno kavo

za dodatek. 463 13-7

Dobiva se povsod.

➡ Pred ponaredbami se svari. ➡

Na prodaj so za nizko ceno

tri že rabljene, a dobro ohranjene

velike petrolejne svetilnice

in sedem manjših visečih svetilnic.

Velike svetilnice primerne so za gostilni-
čarje ali večje dvorane, manjše za obrtnike.

Več izve se v upravnistvu „Slovenca“. 482 4

Svarilo.

462 13-7

Usojamo si p. n. občinstvo uljudno na to opozarjati, da se naša

Kathreiner-jeva Kneipp-a sladna kava

nikoli odprta

ne prodaja, temveč v belih izvornih zavitkih z
modrim tiskom po 1/2 klgr., 200 in 100 gramov in
našim podpisom in varstveno znamko, ki je tukaj zraven.
Pazi naj se posebno na našo varstveno znamko,
kajti občinstvo se skuša slepiti z vsemi mogočimi po-
naredbami. Papir, tisk in tekst se popolnoma ponaredi,
samo podoba častitega gospoda župnika in našega pod-
pisa nima ponaredbe. Nikdo naj ne sodi Kathreiner-
jeve Kneippa sladne kave, če ni dobil pristne v zavitku
z varstveno znamko, ki je tu zraven.

Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
v Berlinu, na Dunaju in v Monakovem.

IVAN JAGER,

mesarski mojster,

v Ljubljani, poleg mesarskega mostu (v mestni mesnici).

Ker so se zadnji čas o mojem obrtu različne, v škodo taistemu
namenjene govorice raztrosile, usojam si svojim velecenjenim prejem-
nikom, kakor tudi slavnemu c. in kr. vojaštvu s tem naznaniti, da
so iste **neresnične in popolnoma izmišljene.**

Ob enem se zahvaljujem za do sedaj mi skazano zaupanje in
se priporočam z zagotovitvijo vestne postrežbe z najboljšim in naj-
cenejšim mesom tudi nadalje k mnogobrojnemu obisku.

Z najodličnejšim štovanjem

Ivan Jager,

mesarski mojster.

Dunajska borza.

Dne 19. oktobra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 70 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 " 50 "
Zlata renta 4%, davka prosta	115 " 95 "
Papirna renta 5%, davka prosta	100 " 30 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	984 " "
Kreditne akcije, 160 gld.	311 " 75 "
London, 10 funtov strl.	119 " 80 "
Napoleonor (20 fr.)	9 " 51 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 89 "
Nemških mark 100	58 " 70 "

Dne 18. oktobra.

Ogerska zlata renta 4%	112 gld. 50 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 40 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	140 " "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	152 " "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	156 " 25 "
Zastavna pisma avstr.-ogr. zem. kred. banke 4%	96 " 25 "
Zastavna pisma " " 4 1/2 %	100 " 10 "
Kreditne srečke, 100 gld.	190 " 75 "
St. Genois srečke, 40 gld.	63 " "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22 gld. — kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	17 " 25 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " "
Salmove srečke, 40 gld.	62 " 25 "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	58 " 50 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 " 50 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2787	50 " "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	98 " 77 1/2 "
Papirni rubelj	1 " 19 "
Laških lir 100	" "

MERCUR menjarnična delniška
družba na Dunaju,
I., Wollzeile števil. 10.

Najugodnejše se kupujejo in prodajajo v kurenem
listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute
in devize.

➡ Razna naročila izvrše se najtočneje. ➡

Za nalaganje kapitalov priporočamo:

4% bolzansko-meranske prioritete.

4 1/2 % galicijskega zemljiškega kreditnega društva
zastavna pisma.

4% duhovsko-podmokelske (Dux-Bodenbacher)
srebrne prioritete.

Brezplačno shranjevanje in oskrbovanje

imovine.

Natančnejša pojasnila daje se v naši
posredovalni pisarni ustno in pismeno.